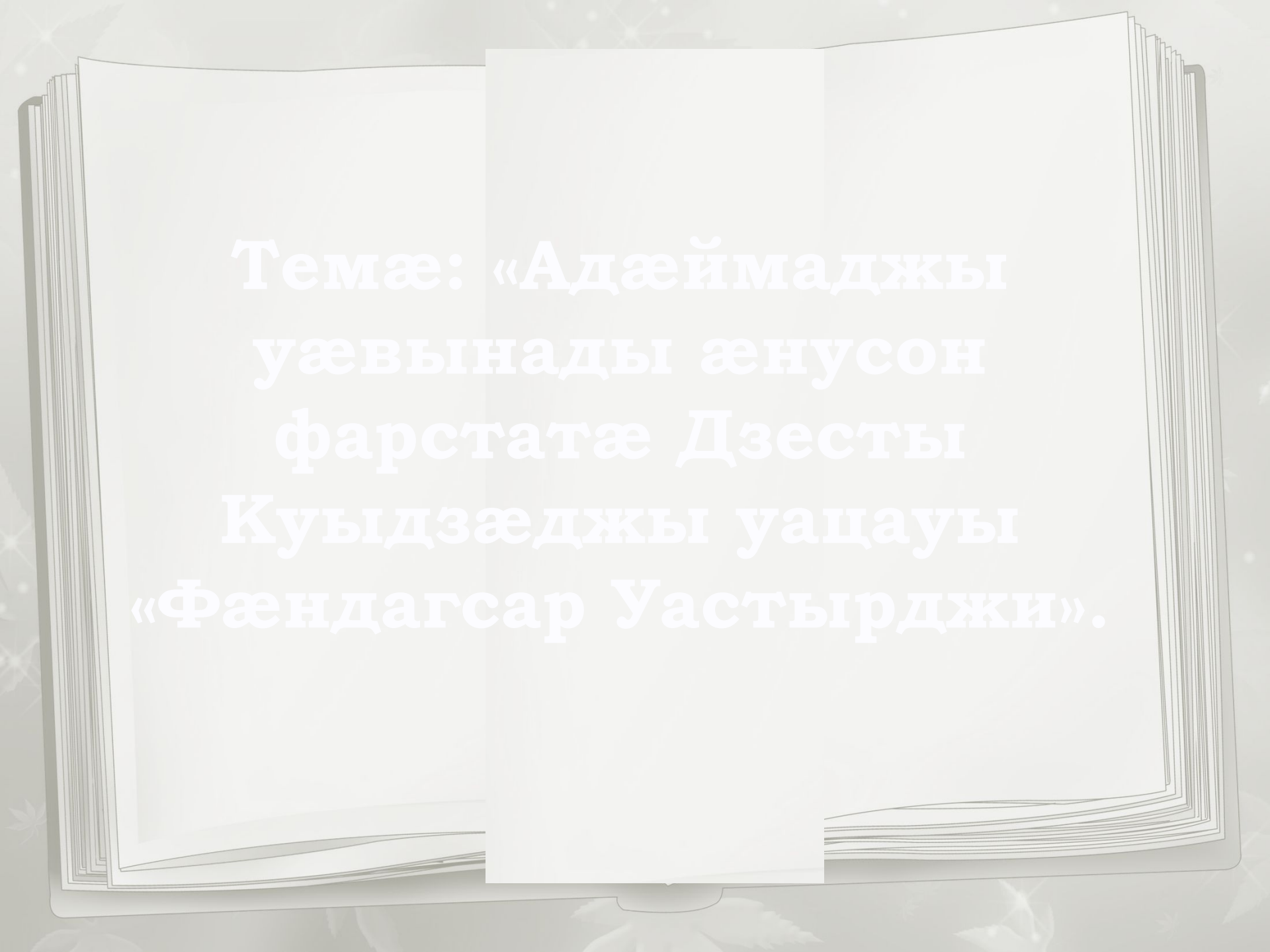

Дзесты Кувьдзæг

**Тема: «Адәймаджы
уæвынады æнусон
фарстатæ Дзесты
Куыдзæджы уацауы
«Фæндагсар Уастырджы».**

Урочы нысанта:

1. Дзесты Куыдзаеджы
цардвæндаджы
сæйрагдæр фæзилæнтыл
æрдзурын.

2. Фыссæджы курдиаты
сæрмагонд æууæлтæ
равзарын.

3. Ахуырдауты дзургæ
ныхасы
хæрзхæддинадыл кусын.

3. Скъоладзаутæм
æвзæрын кæнын, уд
хъæздыг цы
миниуджытæй
вæййы, уыдонмæ
арфдæр цæстæнгас.

4. Скъоладзауты
фæлтæрын хъуыды
кæныныл, алы
архайдæн дæр раст
аргъ кæныныл.

Урочы лейтмотив: «Хорз лæджы фæд зæйы бын дæр нæ сæфы».

Урочы эпиграф: «Адæймаг хъуамæ йæ амæлæты бонмæ йæхиуыл куса, йæ уды хæрзиуджытæм алы уысм дæр ног исты æфтауа. Адæмæн зæрдæбын лæггад кæнын, зæххыл зайæгой халæй цæрæгойы онг цы ис, - æппæтыл арм дарын...»

Дзесты Куыдзæг

*«Куыдзæджы хуызæн
рæсугъд æмæ тыхджын
курдиат, уый хуызæн
лæгуарзон æмæ æппæтæй аив
адæймаг куы райгуыры æмæ
куы рахъомыл вæййы, уæд
уый æгас дзыллæтæн
арфæйы æмæ фарны
хъуыддаг у».*

Джусойты Нафи

Æмбисæндтæ:

✓ «Куыст – цардæн
фæрæз».

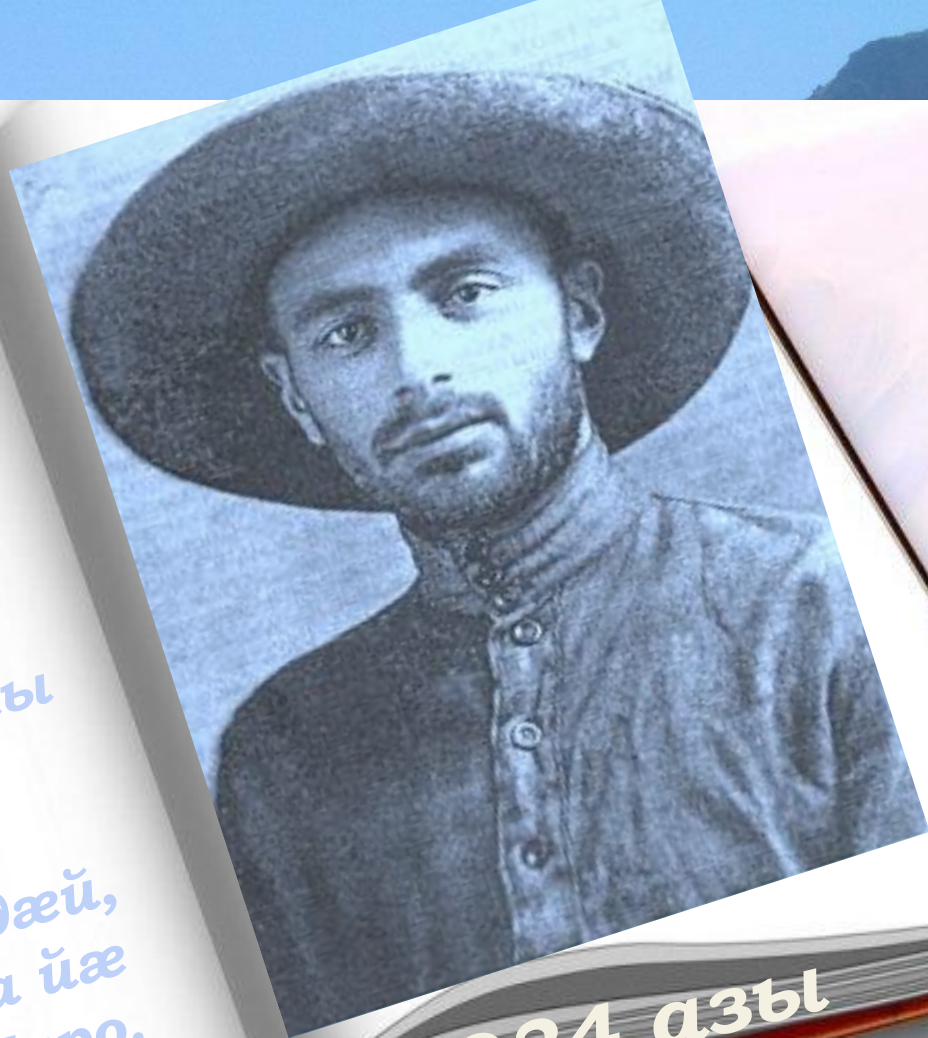
✓ «Лæг æмæ ус
фæрæты хъæдæй
барст сты».

✓ «Раттаджы
къух райсаг у».

✓ «Бæлас йæ
сыфтæртæй
фидауы, адæймаг
та – йæ
удыхъæдæй».

Дзесты Габрелы
фырт Куыдзæг
райгуырдис
1905-æм азы
12 декабры
Хуссар Ирыстоны,
Едысы хъæуы,
мæгуыр зæхкусæджы
бинонты 'хсæн.
фондзæдзыдæй
баззадис æнæ фыдæй,
хъомыл æй кодта йæ
мад Джыккиан Даро.

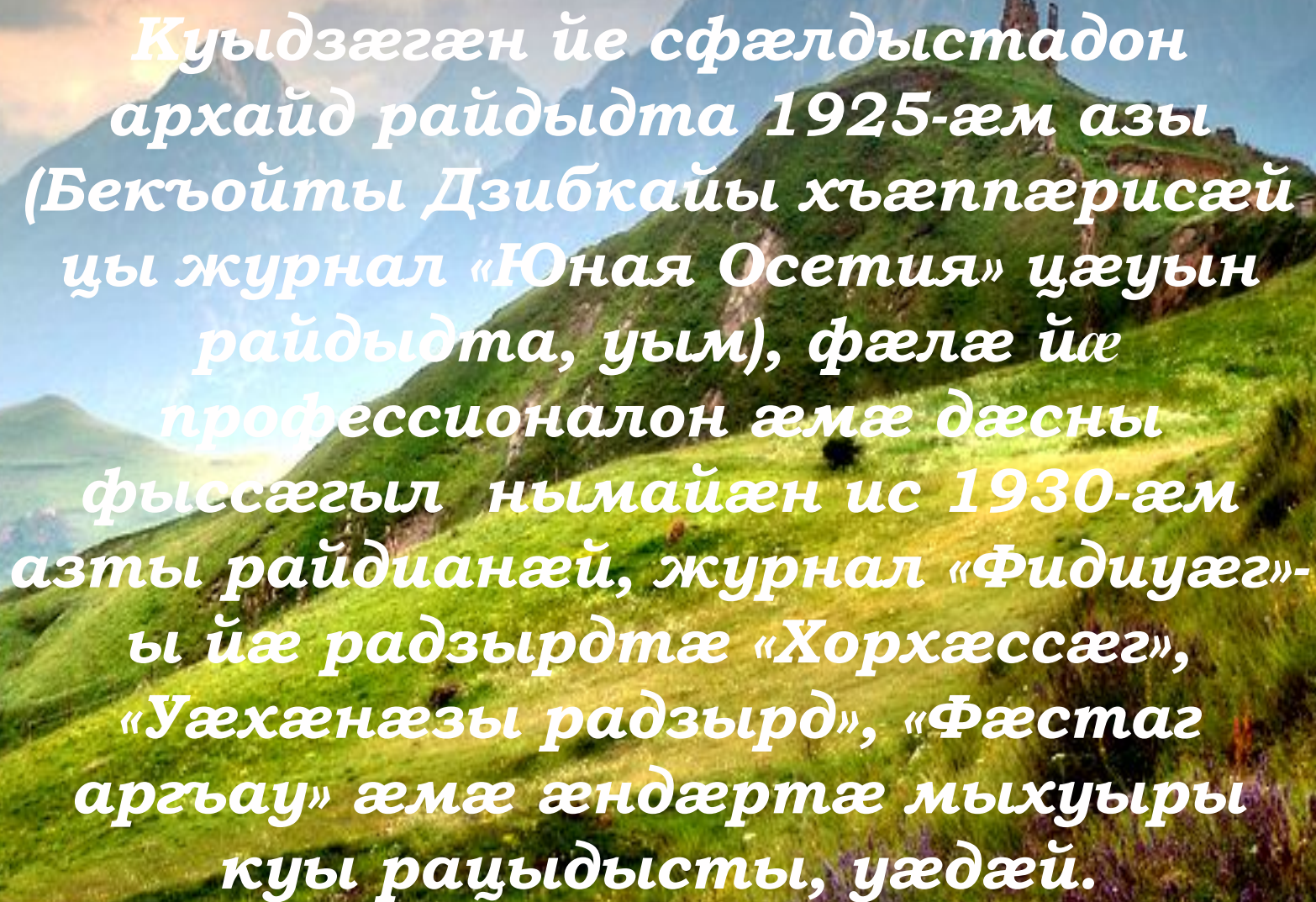
Куыдзæг 1934 азы

*Едысы каст фæцис æртæкъласон скъола,
райдиан скъола та - Дзауы. 1920-æм
азы Куыдзæг, æндæр хуссайраг
лигъдæттимæ, йæ бинонтимæ
йæ цæрæн бынат раивта
Цæгат Ирыстонмæ. Ам
Дзесты бинонтæ æрцардысты
Ногиры. Суинаг фыссæджы
бахъуыдис батрачы куыст
кæнын Дзæуджыхъæуы
агуыргæнæн заводы.
1923-1925-æм азты
Куыдзæг ахуыр кодта
Фыццаг облæстон
фæлварæн-æвдисинаг
скъолайы.*

Едысы хъæу

Куыдзæгæн йе сфæлдыстадон
архайд райдыдта 1925-æм азы
(Бекъойты Дзибкайы хъæппæрисæй
цы журнал «Юная Осетия» цæуын
райдыдта, уым), фæлæ йæ
профессионалон æмæ дæсны
фыссæгыл нымайæн ис 1930-æм
азты райдианæй, журнал «Фидиуæг»-
ы йæ радзырдтæ «Хорхæссæг»,
«Уæхæнæзы радзырд», «Фæстаг
аргъау» æмæ æндæртæ мыхуыры
куы рацыдысты, уæдæй.

*Фыссæджы курдиаты æууæлтæ
раиртæста Нигер (Дзанайы-фырт).*

Уый фыста 1932-æм азы:

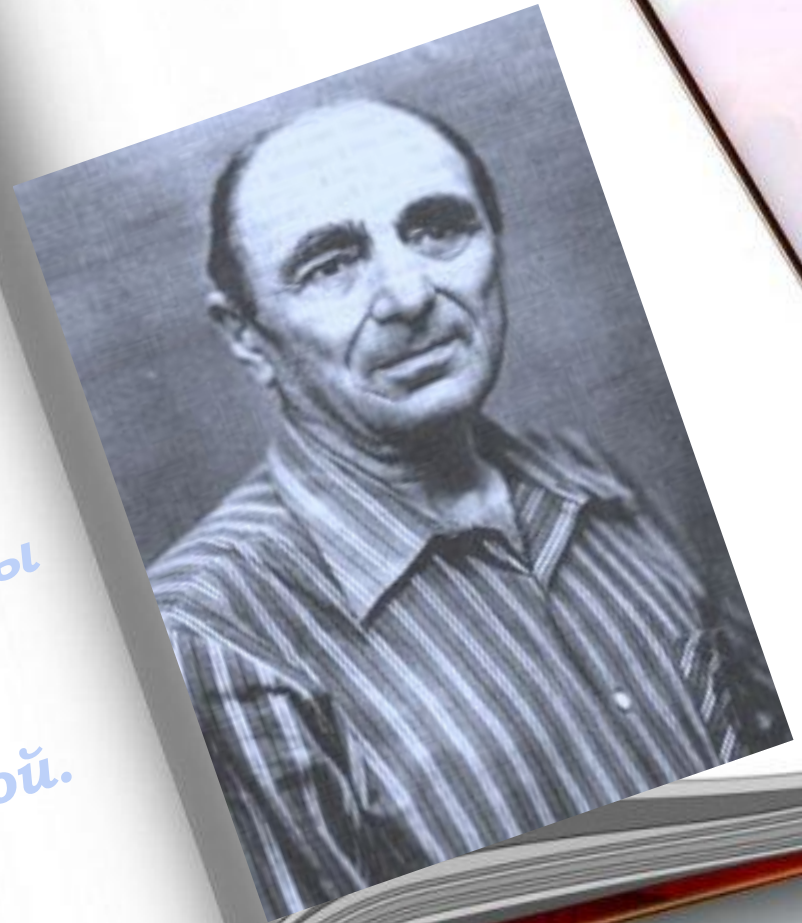
*“Нæ фыссæгæн йе стырдæр
миниуджытæй иу у уый, æмæ тынг хорз
зоны ирон адæмы цард — Хуссарæй-
Цæгатæй, ивгъуыд цард дæр æмæ ног
цард дæр... Цæйдæриддæр тыххæй фыссы
йæ радзырдты, уый зоны хорз, федта йæ,
сахуыр æй кодта. Хъæздыг у йе ’взаг, бирæ
хорз фадæттæ йын аразы йæ куысты.”*

**Дзесты Куыдзæг фæзиан 1981 азы 24
августы.**

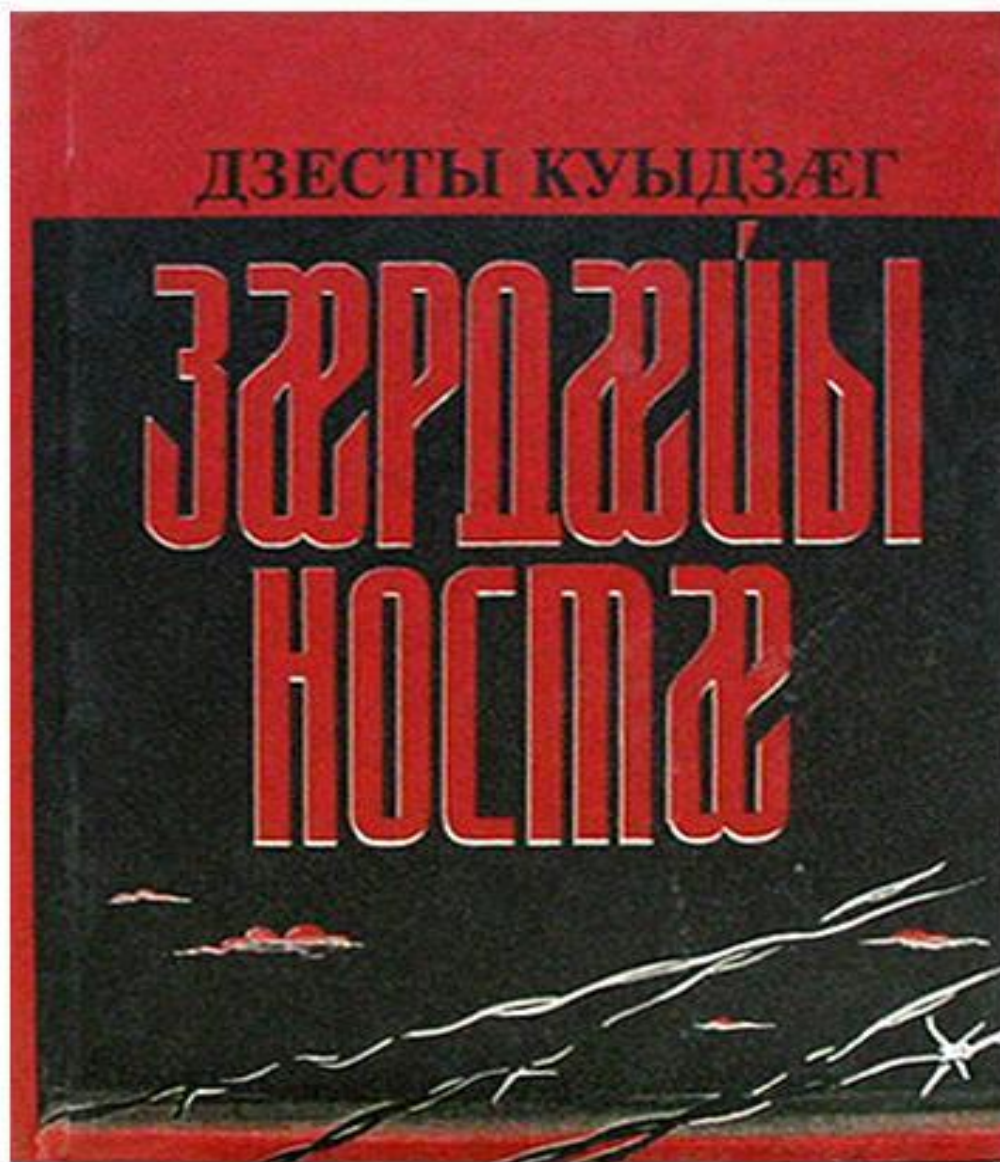
Дзесты Куыдзæг канд фыссæг нæ, фæлæ ма уыдис уырыссаг æвзагæй иронмæ дæсны тæлмацгæнæг. Йæ тæлмацæй рацыдысты Валентин Катаевы «Полчы фырт» («Сын полка»), Б. Горбатовы «Æнæбасæттонтæ» («Непокорённые»), Хетæгкаты Къостайы пьесæ «Дуня» æмæ æндæртæ. Фыссæджы иуæй-иу уацмыстæ тæлмацгонд æрцыдысты уырыссаг æвзагмæ.

Дзесты Куыдзæг йæ
тæккæ цардбаргæ
æмæ куыстхъомдæр
азтæй фыдæвзарæн
лагерты арвыста
æнахъæн æвддæс —
уыцы иу мæнг азымы
тыххæй йæ фæд-
фæдыл æртæ
хатты æрцахстой.

Фыццаг хатт æй
æрцахстой 1928-æм
азы, троцкизмы æндæвдадæй
йæ зылынгæнгæ. Уæд Дзесы-
фырты ахастой Астæуккаг
Азимæ, Чарджоуы сахармæ.
Уыцы хастæй æрбаздæхтис
1930-æм азы. 1936-æм азы 24
августы ногæй бахаудис
ахæстонмæ æмæ æрвыст
æрцыдис лагермæ. Ссæрибар
ис æрмæст 1954-æм азы.
Реабилитацигонд æрцыд 1957-
æм азы.

*Йæ лагерон тухиты
тыххæй фыссæг
радзырдта йæ чиныг
«Зæрдæйы ностæ»-йы.*

*Бирæ азты йын йæ
къухфыст æмбæхстæй
фæддæрдта Куыдзæджы
бинойнаг Хъариаты
Тамарæ. Кæд ирон
литературæйы классикæн
йæ мысинæгтæ кæронмæ
ыффыссын нæ бантыст,
уæддæр ацы уацмыс
нымайæн ис ирон
литературæйы
цымыдисагдæр
чингуытæй иуыл.*

Куыдзæг йæ бинойнаг Жъараты Тamaræимæ

- ✓ Царды цавæр фыдæвзарæнты бахауд Куыдзæг?
- ✓ Дæлдæр кълæсты Дзесты Куыдзæджы сфæлдыстадæй кæцы уацмыстимæ базонгæ стут?

*Ацы хъуыдымæ хæстæг
лæууы уырыссаг фыссæг
Николай Островский йæ
романы зындгонд ныхæстæй:*

*«Самое дорогое у чело
век жизнь. Она дается ему один раз, и
прожить её надо так, чтобы не было
мучительно больно за бесцельно
прожитые годы, чтобы не жёг позор
за подленькое и мелочное прошлое...»*

Куыд зонæм, афтæмæй Æхсæйнаг хъæумæ цы дыууæ æнæзонгæ бæлццонæ æрбафтыдысты, уыдон уыдысты лæг æмæ ус – Дзаххо æмæ Дзитта.

- ✓ *Зæгъут-ма, цавæр хабар ракодта Дзаххо хъæуы царджытæн, сæ райгуыраен хъæуæй кæй фæхауæггаг сты, уый тыххæй?*
- ✓ *Хабар æцæгæй та куыд уыди?*
- ✓ *Афтæ зæгъын нæ бон у, æмæ Дзаххо сайæг лæг у?*
- ✓ *Цæмæй фæцыдысты сæ зæрдæмæ сæ фысымтæн Дзаххо æмæ Дзитта?*

- ✓ *Цы кусæгæй ныллæууыди Дзаххо Æхсæйнаг хъæуы?*
- ✓ *Куыд æххæст кодта йæ куыст?*
- ✓ *Йæ размæ-иу чи уыди, уыдон та?*
- ✓ *Цæмæй фæкъæмдзæстыг ис Дзаххо, йæ куысты тыххæй хор куы 'мбырд кодта, уæд?*

- ✓ *Кæцæй йæм уыд уыйбæриц ныфс Дзаххомæ, æмæ æфцæгрæбын, дзæгъæл ран æрцæргæйæ, иунæг кæй нæ уыдзысты?*
- ✓ *Афтæ рауад æцæгæй дæр? (дæнцæгтæ).*
- ✓ *Цæуыннæ искуы бакуымдта Дзаххо йæ уазджытæй æхца исын? (текстæй пайда кæнын).*
- ✓ *Дзаххо адæмæн хорздзинæдтæ исты лæвæртты охыл кодта?*

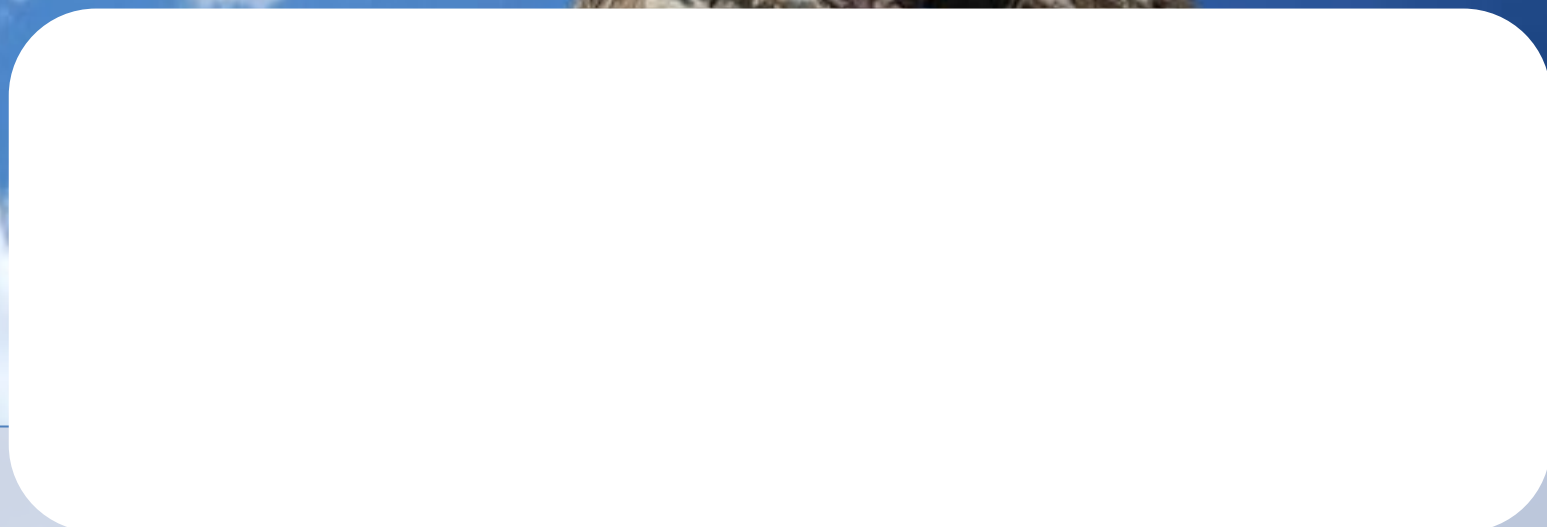

- ✓ *Кæм ссардтой бынат тексты мидæг ацы æмбисæнотæ: «Лæг æмæ ус фæрæты хъæдæй барст сты», «Раттаджы къух райсаг у»?*
- ✓ *Дзаххо адæмæн бирæ хæрзты бацыд, фæлаæ, мæлæсты дзæмбытæй искæй удтæ фервæзын кæнын, - уымæн дзы æмбал нæй! Радзурут-ма, куыд фервæзын кодта Дзаххо, цъысымы цы бæлццæттæ бахаудтой, уыдоны?*
- ✓ *Зæгъут-ма, ис аргъ скæнаен, Дзаххо адæмæн цы бирæ хорздзинæдтæ ракодта, уыдонæн?*

- ✓ *Зæгъут-ма, Дзаххойы хуызæн æнæхин æмæ æнæзæрдæхудт адæймæгтæ не 'хсæн ис?*
- ✓ *Цы цæстæй сæм кæсынуц адæм?*
- ✓ *Абоны царды адæм стырдар аргъ цæмæн кæнынуц: материалон æви улы хъæздыгдзинæдтæн?*
- ✓ *Сымах та?*
- ✓ *Кæй уæ фæнды Дзаххойау сомбон йæ адæмæн лæггад кæнын?*
- ✓ *Цы хуызы бафтдзæн уый уæ къухы?*

Кæронбæттæн:

Мæ зæрдæ уын зæгъы, цæмæй уæ
хъуыддæгтæ фылдæр куыд уа,
сымах та нын байрæзут æмæ уæ
фæзминаг хъуыддæгтæй
Ирыстоны ном бæрзонддæр æмæ
кадджындæр кæнут!

